

Гаврилюк Людмила Володимирівна,
кандидат юридичних наук, старший дослідник,
провідний науковий співробітник ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-9441-4073

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ ПОКАЗАНЬ З ЧУЖИХ СЛІВ ДОКАЗОМ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ КРІЗЬ ПРИЗМУ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Стаття присвячена теоретичним та практичним питанням визнання показань з чужих слів доказом. Проаналізовано рішення вітчизняних судів, а також рішення Європейського суду з прав людини. Констатовано відсутність єдиного підходу щодо визнання показань з чужих слів доказом у кримінальному провадженні. За результатами дослідження зроблено висновок щодо використання показань з чужих слів за правилами застосування непрямих доказів.

Ключові слова: кримінальне провадження, показання з чужих слів, докази, слідчий, Європейський суд з прав людини, сторони кримінального провадження, судові провадження.

Наявна правозастосовна практика щодо визнання показань з чужих слів доказом призвела до дискусійності зазначеного питання. Зокрема науковці, правники акцентують увагу, що існування такої законодавчої конструкції:

створює потенційну вразливість прав і свобод людини;

не сприяє встановленню істини у справі, оскільки особа, яка надає показання з чужих слів, не може нести відповідальність за їх неправдивість;

використання чуток, якими за своєю суттю можуть бути показання з чужих слів, є неприпустимим у кримінальному провадженні, оскільки обвинувачення повинно ґрунтуватися на доказах, достовірність яких можливо перевірити [1; 2]. Тому вважаємо за доцільне розкрити деякі особливості визнання показань з чужих слів доказом у кримінальному провадженні.

Згідно з ч. 2 ст. 97 КПК України лише суд має право визнати допустимим доказ показання з чужих слів, який перед ухваленням рішення по кримінальному провадженню безпосередньо досліджує докази (ст. 23 КПК України). Відповідно, якщо зібрані докази під час досудового розслідування не були перевірені судом, вони не можуть стати обґрунтуванням для винесення вироку по кримінальному провадженню. Кримінальним процесуальним законодавством України передбачена також можливість збору доказів як стороною обвинувачення, так і стороною захисту. Але основний тягар у процесі доказування покладено на слідчого, який як службова особа відповідного правоохоронного органу уповноважений у межах компетенції, визначеної КПК України, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень й несе відповідальність за законність та своєчасність

здійснення процесуальних дій. Саме слідчий за результатами розслідування складає обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру та подає їх прокурору на затвердження (п. 7 ч. 2 ст. 40 КПК України). Відповідно до того, на скільки якісно, і з дотриманням закону будуть зібрані докази під час досудового розслідування слідчим, залежить і подальший результат оцінки цих доказів у суді, в тому числі і показань з чужих слів, й прийняте рішення по кримінальному провадженню в цілому.

Слід звернути увагу, що в КПК України відсутня норма, яка б визначала, за якими критеріями слідчий повинен оцінити показання з чужих слів як доказ. Судячи з положення ст. 94 КПК України, за загальним правилом, яке стосується усіх доказів по кримінальному провадженню, слідчий за своїм внутрішнім переконанням повинен визначити такі критерії, як належність, допустимість, достовірність показань з чужих слів. Такі недоліки правового регулювання інституту визнання допустимим доказ показання з чужих слів є підґрунтям для внесення змін та доповнень до КПК України. Тож вважаємо, що ст. 97 КПК України необхідно доповнити частиною, в якій чітко визначити, які обставини слідчий повинен врахувати, оцінюючи показання з чужих слів з погляду належності, допустимості й достовірності.

Проблемні питання використання показань з чужих слів у кримінальному провадженні виникають як під час досудового розслідування, так і під час розгляду справи в суді. Недосконалість інституту визнання показань з чужих слів доказом призводить до звернення учасників кримінального провадження зі скаргою (в тому числі апеляційною), у якій ставиться питання про скасування вироку суду у зв'язку з тим, що в основу вироку покладені показання потерпілої і свідка з чужих слів, як це зазначено в Постанові Колегії суддів Другої судової палати від 30.05.2019.

Як вбачається зі змісту зазначеної постанови, суд визнав допустимими докази показання з чужих слів потерпілої та свідка з тих підстав, що допитати безпосередньо потерпілого про обставини загибелі неможливо, оскільки він загинув, а надані показання узгоджуються з іншими доказами, наведеними у вироку суду [3].

Отже, при вирішенні питання допустимості доказу показань з чужих слів необхідно встановити, чи надаються або використовуються висловлювання іншої особи для доведення існування того факту, про який стверджується у переданому висловлюванні. Зміст ст. 97 КПК України засвідчує, що при прийнятті рішення про допустимість доказу показань з чужих слів суд зобов'язаний враховувати низку додаткових обставин, які мають свої особливості в кожному окремо взятому кримінальному провадженні.

Для прикладу розглянемо рішення суду. Так, Святошинський районний суд міста Києва визнав допустимим доказ показання з чужих слів стосовно інформації, яку йому повідомив свідок, зокрема про те, що він випустив гаманець та сигарету сам, а хто їх забрав йому не відомо, оскільки ці показання потерпілого зі слів указанного свідка знайшли своє підтвердження під час безпосереднього допиту судом цього свідка (ч. 2 ст. 97 КПК України).

Натомість, суд оцінив критично й відхилив показання з чужих слів потерпілого та свідка про те, що ніби в машині учасників конфлікту були виявлені

належні ОСОБА_55 гаманець та електронна сигарета, оскільки ці показання зазначеними особами надані з чужих слів і свого документального підтвердження допустимими доказами не знайшли (ч. 6 ст. 97 КПК України) [4].

Виносячи вирок в іншій справі, суд урахував особисту зацікавленість особи у наданні показань з чужих слів. А саме, Шевченківський районний суд міста Запоріжжя у зв'язку з тим, що свідки в кримінальному провадженні не є очевидцями події злочину, а повідомлені ними обставини є показаннями з чужих слів, у силу ст. 97 КПК України, прийняв рішення про недопустимість цих доказів, оскільки вони є похідними від особи, яка причетна до злочину, мала підстави обмовляти обвинувачену з метою уникнути відповідальності за скоєне [5].

Отже, приймаючи рішення про визнання показань з чужих слів допустимим доказом, судді мотивують свої рішення наявністю інших доказів, які їх підтверджують. Що вказує на винятковість визнання судом показань з чужих слів допустимим доказом з урахуванням певних умов, а не загальне правило.

Що до того, як визначити, чи є показання, в яких передаються висловлювання іншої особи, показаннями з чужих слів, Верховний Суд при розгляді справи № 441/845/17 наголосив, що необхідно встановити, чи надаються або використовуються висловлювання іншої особи для доведення існування того факту, про який стверджується в цьому переданому висловлюванні. Так як показання, які містять висловлювання іншої особи, надані з іншою метою, наприклад, для доведення того, що інша особа висловилася саме так за певних обставин, не можуть вважатися показаннями з чужих слів відповідно до ст. 97 КПК України, оскільки у такому разі вони є повідомленням про факт висловлювання, який свідок безпосередньо спостерігав” [6].

Досліджуючи питання допустимості доказу показань з чужих слів, слід зазначити, що згідно з ч. 2 ст. 97 КПК України суд має право визнати їх допустимим доказом незалежно від можливості допитати особу, яка надала первинні пояснення у виняткових випадках і за умови, що вони є допустимим доказом згідно з іншими правилами допустимості доказів. Недоліком цієї норми є те, що законодавець не визначив перелік цих виняткових випадків, у наслідок чого кожний суд на власний розсуд визначає їх винятковість.

На думку М.А. Погорецького і М.Є. Шумила, необхідність в отриманні показань з чужих слів може виникнути у разі: 1) коли значущість такого доказу надає додаткову та єдину можливість суду встановити істотні обставини кримінального провадження, а також, коли без наявності такого доказу неможливо довести необхідну для провадження обставину; 2) якщо використання такого доказу є виправданим у ситуації відсутності первинних доказів або їх сумнівності; 3) коли первинний доказ втрачений або його неможливо отримати; 4) коли за допомогою показань з чужих слів є можливість віднайти інші докази, до яких потрібно звернутися для перевірки фактів, що мають значення для кримінального провадження; 5) коли дані, отримані з показань з чужих слів, можуть бути засобом для перевірки інших доказів у кримінальному провадженні [7, с. 291–292].

Також, приймаючи рішення, суд повинен урахувувати, що показання з чужих слів є похідним доказом, тому доказування має спрямовуватися до першоджерела

відомостей, що мають значення для кримінального провадження. Ураховуючи зазначене, вважаємо беззаперечним, що для об'єктивного дослідження обставин кримінального провадження важливим є отримання прямого доказу – показань особи, яка надала первинні пояснення. Але його отримання не завжди є можливим.

З приводу цього доречно розглянути Ухвалу апеляційного суду Херсонської області у справі № 766/13786/16-к в якій зазначено, що суд допитав свідка ОСОБА_4, який повідомив, що працює лікарем у швидкій допомозі й 20.08.2016 близько 20 год. 30 хв. виїхав за викликом й, приїхавши на місце, виявив ОСОБА_3 (потерпілого, який у подальшому помер внаслідок отриманих опіків – ОСОБА_2) зі слідами термічного опіку грудної клітини, тулубу, верхніх кінцівок. ОСОБА_3 розповів йому, що його облив та підпалив рідний брат (обвинувачений у цій справі ОСОБА_2). Свідок показав, що вказані опіки були обширними та глибокими, отримані травми у потерпілого були досить важкими.

Оцінюючи показання свідка ОСОБА_4, які були послідовними і незмінними, як під час розгляду справи у суді першої інстанції, так і під час апеляційного розгляду, суд апеляційної інстанції погодився з висновком суду першої інстанції про допустимість вказаного доказу, оскільки будь-яких підстав для обмови ОСОБА_1 свідок не мав, тому його показання викликають довіру щодо їх достовірності, є переконливими і мають істотне значення для встановлення фактичних обставин, оскільки допитати потерпілого безпосередньо неможливо, у зв'язку з чим використав ці показання на підтвердження винуватості ОСОБА_2 [8].

Щодо порядку використання показань з чужих слів без підтверджуючих пояснень, отриманих від першоджерела, в окремій думці до постанови ВС від 05.06.2018 у справі № 360/1378/16-к суддя наголошує, що це положення дозволяє, за певних умов, використання показань з чужих слів у разі, якщо особа, що давала первинні показання, не допитана в суді. Якщо ж така особа в суді допитана, то використання показань, що переказують її показання, за цим правилом є недопустимим [9].

Аналогічну позицію висловлює В.В. Вапнярчук, який одночасно зазначає, що для прийняття рішення про використання показань з чужих слів та їх допустимість визначальним є встановлення того, що первинний доказ утрачено або отримати його з об'єктивних причин неможливо, у зв'язку з цим обґрунтовано пропонує внести зміни до ст. 97 КПК України, якими в абз. 1 ч. 2 слова “незалежно від можливості допитати особу, яка надала первинні пояснення” замінити на “у разі неможливості допитати особу, яка надала первинні пояснення”, а в п. 7 ч. 2 виключити фразу “можливість допиту особи, яка надала первинні пояснення” [10, с. 251]. З чим ми цілком погоджуємося.

Отже, враховуючи зміст проаналізованих позицій, слід зазначити, що визнання показань з чужих слів допустимим доказом все ж таки повинно пов'язуватися з випадками, які унеможливають допит особи, яка надала первинні пояснення під час судового розгляду як свідок, потерпілий. За наявності можливості суд повинен, з урахуванням наданих йому нормами кримінального процесуального закону повноважень, викликати і допитати таку особу.

Так, слід звернути увагу на певні особливості, щодо визнання судом допустимим доказ показання з чужих слів, коли внаслідок смерті неможливо

допитати особу, яка надала первинні показання. Привертає увагу ухвала Ковпаківського районного суду від 30 травня 2018 року по справі № 592/7657/16-к, у якій суд відмовив за необґрунтованістю у задоволенні клопотання прокурора про доручення Сумському відділу поліції допитати в якості свідка ОСОБА_3, яка є онукою померлого потерпілого ОСОБА_4.

Як вбачається зі змісту ухвали, під час судового розгляду від прокурора, в порядку ст. 333 КПК України надійшло клопотання про доручення Сумському відділу поліції допитати в якості свідка ОСОБА_3, яка є онукою померлого, потерпілого в цьому кримінальному провадженні ОСОБА_4, яка під час досудового розслідування допитана не була, оскільки ні слідчому, ні прокурору не було відомо про те, що потерпілий ОСОБА_4 раптово помер.

Суд, заслухавши обґрунтування, надані прокурором, та заперечення сторони захисту, а також дослідивши наявні матеріали кримінального провадження, дійшов висновку, що клопотання прокурора задоволенню не підлягає у зв'язку з тим, що прокурор не довів, що слідчі (розшукові) дії, про проведення яких він просить, не могли бути проведені під час досудового розслідування через те, що не були і не могли бути відомі обставини, які свідчать про необхідність їх проведення. Тому з приводу допиту в якості свідка ОСОБА_3 суд зазначив, що, як вказує прокурор, вона зможе тільки передати слова свого діда ОСОБА_4 у випадку, якщо той їй щось розказував про вчинене відносно нього кримінальне правопорушення. Тобто допит у якості свідка ОСОБА_3 буде означати отримання від неї “показань з чужих слів” [11].

Разом із цим, суд при прийнятті рішення щодо необхідності допитати в суді свідка, показання якого будуть “показаннями з чужих слів”, повинен урахувати, що такі показання не можуть бути допустимим доказом факту чи обставини, на доведення яких вони надані, якщо показання не підтверджується іншими доказами, які визнані допустимими згідно з правилами, відмінними від положень частини другої цієї статті. Тобто ст. 97 КПК України чітко передбачено, що показання свідка, надані ним з чужих слів, повинні в обов'язковому порядку підтверджуватись й іншими допустимими доказами у кримінальному провадженні.

Тому у розглянутій вище ухвалі сторона обвинувачення, за наявності інших доказів на підтвердження винуватості обвинуваченої в інкримінованих їй злочинах, може надати їх суду, і в такому випадку немає ніякої необхідності додатково допитувати в якості свідка онуку. А у випадку відсутності у сторони обвинувачення інших доказів, про які йде мова у частині 6 ст. 97 КПК України, суд все одно не зможе визнати допустимим доказ показання онуки потерпілого.

Ще одним із недоліків правового регулювання визнання показань з чужих слів допустимим доказом є нечітке визначення кола осіб, які можуть давати показання із чужих слів. Лише в ч. 7 ст. 97 КПК України уточняється, що в будь-якому разі не можуть бути визнані допустимим доказом показання із чужих слів, якщо вони даються слідчим, прокурором, співробітником оперативного підрозділу або іншою особою щодо пояснень осіб, наданих слідчому, прокурору, або співробітнику оперативного підрозділу під час здійснення ним кримінального провадження.

Слід зазначити, що в КПК України 1960 року була відсутня заборона щодо отримання показань прокурора, співробітника оперативного підрозділу або від

іншої особи стосовно пояснень осіб, наданих їм під час здійснення ними кримінального провадження. Запровадження такої заборони в КПК України 2012 року, очевидно, пов'язано із віднесенням цих учасників кримінального процесу до сторони обвинувачення. У зв'язку з чим вбачається ймовірність їхньої процесуальної зацікавленості в кримінальному провадженні. Проте, незважаючи на пряму заборону в КПК України щодо використання показань з чужих слів, наданих слідчим, прокурором, співробітником оперативного підрозділу або іншою особою стосовно пояснень осіб, наданих їм під час здійснення ними кримінального провадження, у судовій практиці є певні особливості щодо визнання таких доказів допустимими. Під час прийняття рішення про допустимість доказу показань зі слів працівників поліції суд повинен з'ясувати, чи являються вони показаннями з чужих слів, чи вони є інформацією, яку працівники поліції отримали як очевидці під час здійснення заходів на місці події, тобто є носієм інформації, яку сприймали безпосередньо.

Досліджуючи питання визнання показань з чужих слів доказом, слід також звернути увагу на напрацьовану з цього приводу практику Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ). Зокрема, з приводу ролі показань непрямих свідків, у ЄСПЛ зауважили, що іноді неоднозначний характер таких свідчень та ризик того, що особа може бути звинувачена та заарештована на основі неперевірених звинувачень, які не обов'язково є неупередженими, не слід недооцінювати. З цих причин докази з чужих слів повинні бути підтверджені об'єктивними доказами. Це особливо актуально, коли приймається рішення про продовження тримання підозрюваного під вартою до судового розгляду. Хоча підозрюваний може бути дійсно затриманий на початку провадження на підставі тверджень непрямих свідків. Проте такі твердження обов'язково стають менш актуальними з плином часу, особливо, коли в ході розслідування не було виявлено жодних додаткових доказів [12; 13; 14, с. 438–454].

Ураховуючи, що у кримінальному процесуальному законодавстві скасовано інститут дослідчої перевірки та стадію порушення кримінальної справи, їх замінено загальним етапом досудового розслідування, під час якого слідчий повинен прийняти низку процесуальних рішень. Тому вважаємо, що в деяких випадках, як виключення, слідчий просто не може обійтися без показань із чужих слів, особливо на початку досудового розслідування.

Таким чином, за результатами проведеного аналізу вітчизняного законодавства, зокрема норм КПК України та рішень суду, слід зазначити, що “використання показань з чужих слів повинно відбуватися за правилами застосування непрямих доказів. Видається, що такі докази не можуть достовірно встановлювати спірні факти. На одних лише показаннях з чужих слів не можуть ґрунтуватися підозра та обвинувачення, тільки в сукупності з первинними доказами вони можуть визнаватися достатніми для прийняття судових рішень” [15, с. 264]. Зважаючи на це, в українському судочинстві при прийнятті рішення про визнання показань з чужих слів допустимим доказом судді мотивують свої рішення наявністю інших доказів, які їх підтверджують, і які відповідно визнані допустимими згідно з правилами, відмінними від положень ч. 2 ст. 97 КПК України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Гаврилюк Л.В.* Правова регламентація показань з чужих слів у кримінальному процесі України: Кримінальне судочинство. Сучасний стан та перспективи розвитку: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 28 трав. 2021 р.) / редкол.: В.В. Черней, С.Д. Гусарев, С.С. Чернявський та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 87–91.
2. Комітет з питань верховенства права та правосуддя рекомендує парламенту направити на доопрацювання проект закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо виключення положень про визнання доказами показань з чужих слів) URL: <https://rada.gov.ua/fsview/78466.html> (дата звернення: 07.04.2020).
3. Тижневий огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Oglyad_KKS_27_05_19.pdf?fbclid=IwAR2Z-o7ofhiIjxT11KPYVuuMDPG-MBxU4SAwUx9yK1QT16baKGbZjg3L74 (дата звернення: 07.05.2020).
4. Вирок Святошинського районного суду м. Києва від 10.02.2020 № 759/18942/18 пр. № 1-кп/759/190/20 (дата звернення: 14.03.2021).
5. Вирок Шевченківського районного суду м. Запоріжжя в складі колегії від 18 січня 2017 року: Справа № 336/2281/15-к. Провадження 1кп/336/25/2017. URL: <https://app.pravosud.com.ua/search/> (дата звернення: 06.05.2021).
6. Постанова Верховного Суду України від 19.11.2019, справа № 441/845/17, провадження № 51-8328км18. URL: http://reyestr.court.gov.ua/Review/85934761?fbclid=IwAR35qetlrA36E_rB37ktT1jYb7NmAnLorTT5aZofj8C5k5wYDWQ-imemtd4 (дата звернення: 01.02.2021).
7. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 1 / О.М. Бандурка, Є.М. Блажівський, Є.П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. Х.: Право, 2012. С. 291–292.
8. Ухвала Апеляційного суду Херсонської області у справі від 01.11. 2017 № 766/13786/16-к. URL: <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/69918731/> (дата звернення: 25.05.2020).
9. Кримінальний процесуальний кодекс України: постатейна систематизація окремих правових позицій Верховного Суду / наук. ред.: І.В. Гловюк, М.І. Пашковський, Д.В. Пономаренко; уклад.: О.Є. Блащук, І.В. Гловюк, В.П. Кедик, М.І. Пашковський, Д.В. Пономаренко, О.С. Троян. Одеса: Фенікс, 2019. С. 273.
10. *Ванярячук В.В.* Теорія і практика кримінального процесуального доказування: монографія. Х.: Юрайт, 2017. С. 251.
11. Ухвала Ковпаківського районного суду міста Суми від 30 травня 2018 року по справі № 592/7657/16-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74329244> (дата звернення: 27.03.2020).
12. ЄСПЛ нагадав про критерії обґрунтованості підозри для арешту людини. URL: <https://www.echr.com.ua/yespl-nagadav-pro-kriteri%20%97-ob%20%91runtovanosti-pidozri-dlya-areshtu-lyudini/> (дата звернення: 02.04.2020).
13. Рішення ЄСПЛ у справі “Кавала проти Туреччини”. URL: <https://www.echr.com.ua/translation/sprava-kavala-proti-turechchini/> (дата звернення: 25.05.2020).
14. *Пономаренко А.В., Гаврилюк Л.В.* Визнання показань із чужих слів доказом у кримінальному процесі України. *Modern achievements of EU countries and Ukraine in the area of law: Collective monograph. Riga: Izdevniecoba “Baltija Publishing”, 2020. P. 2. 438–454 р.*
15. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. К.: Юстініан, 2012. 1224 с.

REFERENCES

1. *Havryliuk L.V.* (2021) Pravova rehlementatsiia pokazan z chuzhykh sliv u kryminalnomu protsesi Ukrainy: Kryminalne sudochynstvo. “Legal regulation of testimony from other people’s words in the criminal process of Ukraine: Criminal proceedings”. Current state and prospects of development: materials All-Ukrainian. scientific-practical conf. (Kyiv, May 28, 2021) / editors: V.V. Chernei, S.D. Husariiev, S.S. Cherniavskiyi and others. Kyiv: Nat. Acad. Internal Cases. P. 87–91 [in Ukrainian].

2. Komitet z pytan verkhovenstva prava ta pravosuddia rekomenduie parlamentu napravyty na doopratsiuvannia proiekt zakonu pro vnesennia zmin do Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy (shchodo vykliuchennia polozhen pro vyznannia dokazamy pokazan z chuzhykh sliv). “The Committee on the Rule of Law and Justice recommends that the Parliament submit for finalization the draft law on amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine (excluding provisions on the admission of evidence from other people’s words)”. URL: <https://rada.gov.ua/fsview/78466.html> (Date of Application: 07.04.2020) [in Ukrainian].

3. Tyzhnevnyi ohliad sudovoi praktyky Kasatsiinoho kryminalnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu. “Weekly review of the case law of the Criminal Court of Cassation of the Supreme Court”. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Oglyad_KKS_27_05_19.pdf?fbclid=IwAR2Z-o7ofhiIjxTI1KPYVuuMDPG-MBxU4SAwUx9yK1QT16baKGbZJg3L74 (Date of Application: 07.05.2020) [in Ukrainian].

4. Vyroky Sviatoshynskoho raionnoho sudu m. Kyieva. “Judgment of the Sviatoshynsky District Court of Kyiv of 10.02.2020 № 759/18942/18 Ave. № 1-kp / 759/190/20” (Date of Application: 14.03.2121) [in Ukrainian].

5. Vyroky Shevchenkivskoho raionnoho sudu m. Zaporizhzhia v skladi kolehii vid 18 sichnia 2017 roku. “Judgment of the Shevchenkivsky District Court of Zaporizhzhia in the composition of the board of January 18, 2017: Case № 336/2281/15-k. Proceedings 1kp / 336/25/2017”. URL: <https://app.pravosud.com.ua/search/> (Date of Application: 06.05.2021) [in Ukrainian].

6. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 19.11.2019 “Resolution of the Supreme Court of Ukraine of November 19, 2019, case № 441/845/17, proceedings № 51-8328km18”. URL: http://reyestr.court.gov.ua/Review/85934761?fbclid=IwAR35qetlrA36E_rB37ktT1jYb7HmAnLorT5aZofj8C5k5wYDWQ-imemtd4 (Date of Application: 01.02.2021) [in Ukrainian].

7. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. Naukovo-praktychnyi komentar. “Criminal Procedure Code of Ukraine. Scientific and practical commentary”: in 2 vols. Vol. 1. / O.M. Bandurka, E.M. Blazhivskyyi, E.P. Bourdol and others; for the head ed. V.Ya. Tatsia, V.P. Pshonka, A.B. Portnova. X.: Pravo, 2012. P. 291–292 [in Ukrainian].

8. Ukhvala Apeliatsiinoho sudu Khersonskoi oblasti. “Decision of the Court of Appeal of Kherson region in the case of 01.11. 2017 № 766/13786/16-k”. URL: <https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/69918731/> (Date of Application: 25.05.2020) [in Ukrainian].

9. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: postateina systematyzatsiia okremykh pravovykh pozystsii Verkhovnoho. “Criminal Procedure Code of Ukraine: article-by-article systematization of certain legal positions of the Supreme Court” / science. ed.: I.V. Hloviuk, M.I. Pashkovskyyi, D.V. Ponomarenko; ukklad.: O.Ie. Blashchuk, I.V. Hloviuk, V.P. Kedyk, M.I. Pashkovskyyi, D.V. Ponomarenko, O.S. Troian. Odesa: Feniks, 2019. P. 273 [in Ukrainian].

10. *Vapniarchuk V.V.* (2017) Teoriia i praktyka kryminalnoho protsesualnoho dokazuvannia. “Theory and practice of criminal procedural evidence: a monograph”. Kh.: Yurait. P. 251. [In Ukrainian].

11. Ukhvala Kovpakivskoho raionnoho sudu mista Sumy. “Decision of the Kovpakivsky District Court of the city of Sumy of May 30, 2018 in the case of law № 592/7657/16-k”. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74329244> (Date of Application: 27.03.2020) [in Ukrainian].

12. YeSPL nahadav pro kryterii obgruntovanosti pidozry dlia areshtu liudyny. “The ECtHR recalled the criteria for the validity of a suspicion of arrest”. URL: <https://www.echr.com.ua/yespl-nagadav-pro-kryterii%20d1%97-ob%20%91runtovanosti-pidozri-dlya-areshtu-lyudini/> (Date of Application: 02.04.2020) [in Ukrainian].

13. Rishennia YeSPL u spravi “Kavala proty Turechyny”. “Judgment of the European Court of Human Rights in the case of Kavala v. Turkey”. URL: <https://www.echr.com.ua/translation/sprava-kavala-proti-turechchini/> (Date of Application: 25.05.2020) [in Ukrainian].

14. *Ponomarenko A.V. Havryliuk L.V.* (2020) Vyznannia pokazan iz chuzhykh sliv dokazom u kryminalnomu protsesi Ukrainy. “Modern achievements of EU countries and Ukraine in the area of law”: Collective monograph. Riga: Izdevniecoba “Baltija Publishing”. P. 2. 438–454 p. [in Ukrainian].

15. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. “Criminal Procedure Code of Ukraine. Scientific and practical commentary” / for the general. ed.V.H. Honcharenka, V.T. Nora, M.Ie. Shumyla. K.: Yustinian, 2012. 1224 p. [in Ukrainian].

Havryliuk Liudmyla,Candidate of Juridical Sciences, Senior Researcher, Leading Researcher,
State Reserch Institute MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-9441-4073**PECULIARITIES OF THE ADMISSION OF HEARSAY EVIDENCE
IN CRIMINAL PROCEEDINGS THROUGH THE PRISM
OF COURT DECISIONS**

The article is devoted to theoretical and practical issues of admitting hearsay evidence. With the aim of determining the peculiarities of recognition of hearsay evidence, the decision of domestic courts was analyzed. As a result, of which the absence of a unified approach to the recognition of hearsay evidence in criminal proceedings was stated. Problematic issues of the use of hearsay evidence in criminal proceedings arise during both pre-trial investigation and court proceedings. When examining the issue of the recognition of hearsay evidence, attention should also be paid to the developed practice of the European Court of Human Rights (hereinafter – ECHR) in this regard. In particular, regarding the role of circumstantial witness testimony, the ECtHR noted that the sometimes ambiguous nature of such testimony and the risk that a person may be charged and arrested on the basis of unverified allegations that are not necessarily impartial should not be underestimated. For these reasons, evidence on hearsay must be corroborated by objective evidence. Especially relevant when deciding to extend the detention of a suspect in custody pending trial. The imperfection of the institute of recognition of hearsay testimony as evidence leads to a complaint by participants in criminal proceedings (including appeal) in which an issue is raised about the cancellation of the court verdict due to the fact that, the verdict is based on the victim's and witness' hearsay testimony. Taking into account that the institute of pre-investigation and the stage of initiation of a criminal case have been abolished in the criminal procedural legislation. They have been replaced by the general stage of the pre-trial investigation, during which the investigator must make a number of procedural decisions. Therefore, we believe that in some cases, as an exception, the investigator simply cannot do without hearsay evidence, especially at the beginning of the pre-trial investigation.

According to the results of the study, it is concluded that the use of hearsay evidence should take place according to the rules of application of indirect evidence. It seems that such evidence cannot reliably establish disputed facts. Suspicions and accusations cannot be based on hearsay evidence alone, only in combination with primary evidence they can be recognized as sufficient for making judicial decisions.

Keywords: criminal proceedings, testimony from other people's words, evidence, investigator, European Court of Human Rights, parties to criminal proceedings, court proceedings.

Отримано 07.04.2022

© Havryliuk Liudmyla, 2022

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2022.1\(55\).11](https://doi.org/10.36486/np.2022.1(55).11)

Issue 1(55) 2022

<http://naukaipravoohorona.com/>